

альянсу між Великою Британією, Україною та Польщею в контексті загострення ситуації на українських кордонах та постачання зброї Україні з боку Британії. Державами розглядається питання зростання співпраці між країнами у різних форматах, включаючи ОЧЕС, «Люблінський трикутник», та українсько-турецьку «квадригу», а також акцентується увагу на ролі Британії в підтримці України та її нового шляху після виходу з ЄС. Також зазначено роль Польщі в наданні значного обсягу військової допомоги Україні та перетворенні її на важливий хаб для постачання західної зброї. Зазначається, що альянс цих трьох країн має за мету протидіяти російській загрозі та зміцнення європейської безпеки, що відбувається в контексті ширшої стратегії України щодо створення малих альянсів.

1. Кулеба розповів про «малий альянс» України, Польщі та Великої Британії. Радіо Свобода, 18 лютого 2022 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kuleba-novy-format-svivpratsi-polshcha-velyka-brytaniia/31681513.html>
2. Куренкова О. «Маленьке НАТО» для України? Яким буде новий союз з Польщею та Британією, 18 лютого 2022 р. URL: <https://suspilne.media/208511-malenke-nato-dla-ukraini-akim-bude-novij-souz-z-polseu-ta-britanieu/>
3. Стратегічні партнери України (реалії та пріоритети в умовах війни), №3-4 (193-194), 2023. URL: NSD193-194_2023_ukr_all.pdf (razumkov.org.ua)
4. Україна, Британія та Польща створили тристоронній альянс. URL: www.ukrinform.ua, 18 лютого 2022 р.
5. Україна, Велика Британія та Польща створюють новий альянс – деталі від Кулеби. LIGA.net. 1 лютого 2022 р. URL: <https://news.liga.net/ua/politics/news/kuleba-raskryl-pervye-detali-alyansa-ukrainy-polshi-i-velikobritanii>
6. Україна, Польща й Британія у форматі тристороннього альянсу обговорили протидію російській агресії. 22 вересня 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/09/22/7147276/>
7. Червоненко В., Тороп О. Тристоронній союз Британія-Україна-Польща. Як це буде і що дасть. BBC News Україна, 30 січня 2022 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60173211>.

Павло ТКАЧЕНКО,
аспірант кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО ПРАВОВИЙ ВИМІР ФУНДАМЕНТАЛЬНОГО ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Верховенство права – це фундаментальний принцип, котрий включає в свою систему ряд інших правових принципів, таких як, принцип законності, принцип народовладдя, принцип плюралістичної демократії, тощо. На цих

принципах будується державна влада з метою належного забезпечення захисту прав людини. Верховенство права – це принцип, який визначає основу сучасних правових систем, гарантуючи рівність перед законом та обмежуючи владу держави за рамками закону. Цей фундаментальний принцип має захистити права та свободи громадян, забезпечуючи прозорість, справедливість і законність в діяльності держави. Одним із ключових аспектів верховенства права є принцип легітимності. Кримінальні закони повинні бути прийняті відповідно до визначених законом процедур, не порушуючи конституційних стандартів та гарантуючи всім громадянам доступ до закону. Це дозволяє створити законні та справедливі норми, які враховують інтереси всього суспільства. Принцип верховенства права також визначає, що кожна особа має бути рівною перед законом. Презумпція невинуватості, право на справедливий суд та заборона катувань є ключовими аспектами, які гарантують, що судовий процес є об'єктивним та справедливим для всіх громадян. Обмеження влади та пропорційність заходів кримінально-правової відповідальності також є важливими елементами верховенства права. Закон повинен визначати чіткі межі влади та забезпечувати, щоб заходи, застосовані державою, були пропорційними та необхідними для досягнення законних цілей. Судовий контроль та незалежність є необхідними для забезпечення ефективності верховенства права. Суд повинен бути незалежним від владних тисків, мати повагу до закону та гарантувати виконання правосуддя. У світлі верховенства права кожен громадянин має право на захист своїх прав і свобод. Цей принцип робить правову систему стійкою до можливих зловживань влади та забезпечує стабільність, справедливість та захист прав людини в сучасному суспільстві.

Отже, аналізуючи складові принципу верховенства права, можливо дійти висновку, що цей принцип передбачає визнання найвищою цінністю людини, її захисту від свавілля владних інституцій та їх посадових осіб, рівність перед законом і судом, відповідальність держави перед особою, забезпечення реальності прав і свобод людини. Право визнається вищою цінністю суспільства, яку приймають, підтримують і на яку орієнтуються окремі люди, соціальні групи, їхні організації, включаючи державу [1, с. 45].

«Я бачу близьку загибель тієї держави, де закон не має сили і перебуває під чияюсь владою. А там, де закон – владика над правителями, а вони його раби, я вбачаю порятунок держави», такими були вчення давньогрецького мислителя Платона про право та закони.

Щодо кримінально-правового виміру принципу верховенства права, слухними будуть думки професора, Академіка НАПрН України Бауліна Юрія Васильовича, який в своїх працях зазначав, що складники верховенства права (правовладдя) стосуються як матеріального, так і процесуального права, а також практики їх застосування. На думку вченого, такий висновок спирається на подальшу конкретизацію зазначених складників верховенства права (правовладдя) у зазначеній доповіді, а також на критерії оцінювання стану

верховенства права в окремій державі (мирило правовладдя), які ухвалила Венеційська комісія на своєму 106-му пленарному засіданні у березні 2016 року. Зазначене мирило стосується тих самим шести складників верховенства права (правовладдя), але сформульованого у вигляді переліку запитань, відповіді на які дають можливість здійснювати перевірку складника на дієвість [2; 3].

Спираючись на позиції Венеційської комісії, положеннях Конституції України з урахуванням предмету регулювання кримінального права виділяють наступні складові фундаментального принципу верховенства права в кримінально-правовому вимірі, а саме законність, юридична визначеність, заборона свавільності, доступ до правосуддя в незалежних і безсторонніх судах, додержання прав людини, недискримінація та рівність перед кримінальним законом[3]. Кожна з цих складових є важливою для забезпечення справедливості, правовладдя та захисту прав людини в кримінальній системі.

Саме так, законність передбачає, що кожна кримінально-правова норма та кожна кримінально-правова процедура повинна бути закріплена в законі. Венеційська комісія може рекомендувати створення чітких, доступних та передбачуваних правових норм у кримінальному законодавстві.

Юридична визначеність передбачає, що кримінальне законодавство повинно бути юридично визначеним, тобто прозорим та зрозумілим для всіх громадян. Рекомендації Венеційської комісії можуть сприяти розвитку системи кримінального законодавства, яка враховує принципи юридичної визначеності.

Принцип заборони свавільності та його складові вказують на те, що влада не може вживати заходів проти особи без належних законних підстав. Водночас, рекомендації Венеційської комісії можуть зосереджуватися на створенні механізмів, що перешкоджають зловживанню владою в кримінальному процесі.

Доступ до правосуддя в незалежних і безсторонніх судах передбачає доступ до судового захисту, а суди повинні бути незалежними та безсторонніми.

Трактуючи принцип додержання прав людини в кримінально-правовому вимірі звертаємось до висновків професора Бауліна Ю.В., який в свою чергу підкреслює, що в даному випадку основним аспектами стали, недопустимість загрози подвійного покарання за одне й те саме діяння (*ne bis in idem*), крім того, особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду, разом з цим, забезпечення права на справедливий судовий розгляд справи у кримінальному провадженні – засадничої цінності в державі, керованій правом. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорсткому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Засуджений користується всіма

правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду[3].

Недискримінація та рівність перед кримінальним законом передбачають, що кожен громадянин має однаковий статус перед кримінальним законом. Венеційська комісія може рекомендувати заходи для попередження дискримінації та забезпечення рівності перед кримінальним законом.

Ці складові є ключовими для забезпечення правовладдя та виконання вимог верховенства права у кримінальному правовому вимірі, а їх імплементація сприяє розвитку справедливої та ефективної правової системи в Україні.

1. Загребельна, Н. і Бодня, О. 2020. Верховенство права як фундаментальний принцип сучасної правової держави. *Legal Bulletin*. (Лют 2020), 43 – 48.

2. Доповідь про правовладдя / Європейська комісія «За демократію через право. (Венеційська комісія), Страсбург, 4 квітня 2011 р., дослідження № 512/2009, ухвалено на її 86-ому пленарному засіданні (Венеція, 25-26 березня 2011 р.) – Текст доповіді українською. Переклад і Коментар Сергія Головатого. -К.: USAID, 2019.

3. Баулін Ю. В. «Верховенство права у кримінально-правовому вимірі». Новий Кримінальний кодекс. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/article/verhovenstvo-prava-u-kryminalno-pravovomu-vymiri-i60>.

Анастасія ТОКАРСЬКА,
аспірантка за спеціальністю
291 Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні
студії, Волинський національний
університет імені Лесі Українки

ДІАСПОРАЛЬНА ДИПЛОМАТІЯ ІЗРАЇЛЮ В США ВЕКТОР ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що питання діяльності та впливу діаспори у складні для держави часи, а тим паче в період критичної загрози, є, як ніколи, важливим. Як показує сучасність, діяльність діаспоральних груп, організацій та об'єднань має безпосередній вплив на працездатність самої держави.

Діаспоральна дипломатія є ключовим інструментом для країн, що прагнуть активно захищати свої національні інтереси за кордоном. Ізраїль, будучи державою з сильною єврейською діаспорою, активно використовує цей інструмент, особливо в Сполучених Штатах Америки, де проживає велика єврейська спільнота. Діаспоральна дипломатія Ізраїлю в США виступає як